

Wat is een welzijn?

Welzijn is een gevoel van welbevinden. Met welzijn wordt bedoeld dat het zowel lichamelijk, geestelijk als sociaal goed met een individu gaat.

Welzijn, ofwel welbevinden is het mentaal en fysiek goed voelen. “De hond zit lekker in zijn vel”. Het is iets heel persoonlijks, het is een gevoel. Het gaat om een balans die kan schommelen, waarbij het gaat over hoe het dier zich gemiddeld genomen voelt. Het kan best zijn dat een hond de ene keer wat minder lekker in zijn vel zit dan een andere keer. De hond kan zich niet altijd helemaal “top” voelen omdat hij bijvoorbeeld ziek is, last heeft van een hormonale disbalans, net een aanvaring heeft gehad met een andere hond. Hij kan zich ook rot voelen omdat hij niet naar buiten mag of de hele dag alleen thuis is, waardoor hij zijn energie niet kwijt kan en geen sociale interacties heeft met soortgenoten. Het zijn voorbeelden, wat niet hoeft te betekenen dat deze voorbeelden voor elke hond in die situatie gelden.

Dierenwelzijn

Dierenwelzijn wordt vaak getoetst aan de hand van de “vijf vrijheden”. Wanneer aan deze vrijheden wordt voldaan hebben dieren een goed welzijn. De “vijf vrijheden” zijn gebaseerd op de bevindingen van het Brambell Comittée dat in 1965 de opdracht van de Britse regering kreeg om de voorwaarden vast te stellen waaronder dieren gehouden zouden moeten worden. Deze hadden in eerste instantie betrekking op het kunnen staan, liggen, omdraaien, verzorgen van de huid (likken, krabben) en het strekken van de ledematen.

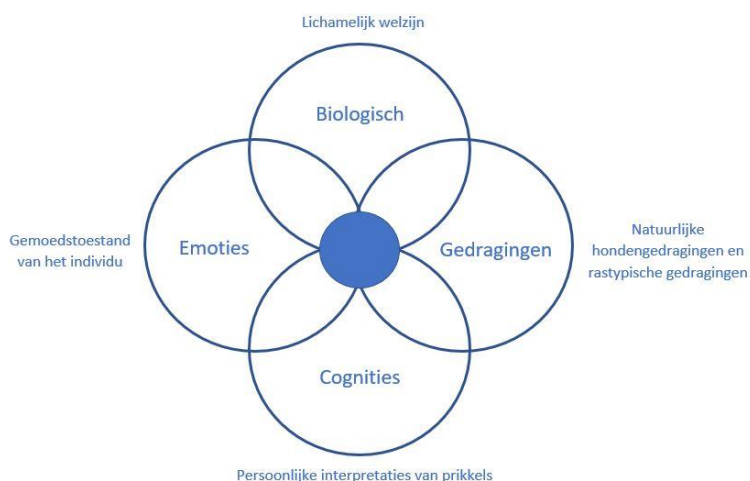
In 1979 werden de welbekende “vijf vrijheden” voor landbouwdieren verder ontwikkeld, die het welzijn van die dieren zouden moeten bevorderen. De vijf vrijheden zijn:

1. vrij van honger en dorst: ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;
2. vrij van ongemak: ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
3. vrij van pijn, verwonding en ziekte: er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling;
4. vrij van angst en stress: Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
5. dieren zijn vrij om normaal gedrag te vertonen: ze hebben voldoende ruimte, goede voorzieningen en gezelschap van soortgenoten.

Deze kijk op het welzijn van dieren wordt nog steeds gebruikt, alhoewel we nu ook vanuit een breder perspectief kijken naar welzijn. Dit omdat we weten dat dieren ook emoties ervaren en de persoonlijke beleving van het dier een grote rol speelt in het welbevinden van dat individuele dier. Vandaar dat we niet alleen moeten kijken naar voorkomen van leed en ongemak zoals bij de vijf vrijheden wordt gedaan.

De aanwezigheid van positieve ervaringen, leren omgaan met stress, verrijking in de omgeving en sociale interacties spelen ook een rol bij het welzijn van de individuele hond.

Als we breder kijken, kunnen we 4 gebieden van de hond noemen die elkaar beïnvloeden:

Onder de biologische functies, die het lichamelijk welzijn beïnvloeden vallen bijvoorbeeld:

- Algehele gezondheid
- Voorkomen van ziek worden
- Gezonde voeding en drinkwater
- Beweging
- Gezonde en veilige leefomgeving
- Rust en herstelmogelijkheden

Gedragingen zijn diersoort afhankelijk, bij honden bijvoorbeeld:

- Natuurlijke gedragingen zoals o.a. blaffen, graven, snuffelen, janken
- Rastypische gedragingen zoals bijvoorbeeld waken, beschermen, hoeden, jagen
- Interacties met soortgenoten, mensen en andere dieren
- Uitdaging en stimulatie, zowel mentaal als fysiek door bijvoorbeeld verrijking in de leefomgeving
- Controle uitoefenen over gebeurtenissen, zelf beslissingen mogen nemen

Emotionele behoeftes zijn afhankelijk van het individu en kunnen dus enorm verschillen:

- Heeft de hond behoefte aan interactie met soortgenoten, mensen en andere dieren?
- Is spel belangrijk voor deze hond, welk spel en met wie?
- Op welke manier en in welke situatie voelt de hond zich veilig?
- Heeft de hond behoefte aan een liefdevolle band met soortgenoten, mensen en/of andere dieren?
- Hoe voorkomen we chronische stress? Acute stress is normaal en hoort ook bij het leerproces, als het dier maar weer vrij snel herstelt.
- Hoe voorkomen we angst en trauma's?

Persoonlijke interpretaties van prikkels. Hoe ervaart de individuele hond bepaalde omgevingsprikkels? Hoe gaat de hond om met stress? Hoe kan je het karakter van de hond omschrijven en wat is zijn coping mechanisme in verschillende situaties? Denk dan bijvoorbeeld aan:

- Geluiden: bijvoorbeeld vuurwerk en onweer
- Vreemde honden: bijvoorbeeld een grote zwarte hond, een drukke hond of juist een klein bruin hondje
- Vreemde mensen: onbekende mensen met een pet, donker kleding, groot postuur of hoog stemmetje
- Geuren: wild, dierenartspraktijk, ontlasting van andere honden, parfum, lichamelijke geuren
- Beleven van pijn en ongemak

Als je naar het schema hierboven kijkt, zie je dat eigenaren grote invloed hebben op het welbevinden van de hond. Wij bepalen of het dier gezonde voeding krijgt, beschikking heeft tot drinkwater, naar de dierenarts gaat, voldoende beweging krijgt, voldoende rust krijgt, bepaalde gedragingen mag en kan uitoefenen, sociale interacties heeft, fysieke – en mentale uitdagingen krijgt en zelf beslissingen mag nemen.

Welke behoeften heeft het dier en mag het zichzelf zijn?

Welke (ras)specifieke behoeften heeft de Dalmatische hond?

- De Dalmatische hond is een zeer actief en intelligent ras.
- Dalmatische honden hebben een enorm uithoudingsvermogen.
- Ze houden van sportieve bezigheden.
- De Dalmatische hond is een echte gezinshond en is zeer gehecht aan de mensen om hem heen.
- Dalmatische honden zijn aanhankelijk.
- De meeste Dalmatische honden hebben een grote eetlust.
- Dalmatische honden zijn allemansvrienden.
- Dalmatische honden zijn kindervrienden.
- Dalmatische honden zijn erg schoon op zichzelf. Hoe vies ze soms ook worden, ze poetsen zichzelf net zolang schoon totdat ze weer een blinkende vacht hebben.
- De Dalmatische hond is een jachthond.
- Dalmatische honden zijn huishonden.

Wat zou dan het welbevinden (het zich goed voelen) kunnen schaden als we verder kijken dan alleen de vijf vrijheden? Hierbij kan dat per individu verschillen, maar als we naar de algemene behoeftes van de Dalmatische hond kijken is het verstandig om goed op te letten of de hond lekker in zijn vel zit als:

- De hond in een kennel leeft in plaats van bij het gezin in huis.
- Er weinig of geen actieve mentale en fysieke bezigheden gedaan worden samen met de eigenaren. Het samen (actief) zijn is belangrijk voor de Dalmatische hond. Dat wil zeggen: samen wandelen, samen spelen, communiceren met elkaar. Ook samen zijn in een rustige staat is natuurlijk van belang.
- Er geen sportieve bezigheden gedaan worden samen met de eigenaar (hoger tempo/langere afstanden). Samen rennen, joggen, zwemmen, fietsen, steppen waarbij de fysieke intensiteit verhoogd is. Een loopband is geen goed voorbeeld van samen actief zijn. Natuurlijk kan deze ingezet worden in de vorm van fysiotherapie of in de vorm van conditie- en spieropbouw volgens schema, maar heeft niets te maken met het samen actief bezig zijn.
- De hond nooit aandacht krijgt in de vorm van knuffelen, stoeien en aaien.
- De hond weinig contact heeft met mensen.
- de hond nooit bepaalde gedragspatronen mag uiten die bij het jachtgedrag horen, zoals b.v. snuffelen, zoeken en graven.
- De hond geen sociale interacties heeft met soortgenoten in huis of buitenshuis.
- Er teveel sociale interacties en prikkels zijn. Afhankelijk van de individuen, de ruimte en de hoeveelheid honden (of andere dieren) in het gezin kan het ook stressvol zijn om “met zijn allen op een kluitje” te leven.
- Voor een hond kan het heel uitdagend en motiverend zijn om niet altijd dezelfde wandelingen te maken. Voor een erg onzekere of angstige hond is het juist weer wel beter voor de gemoedrust om vaak dezelfde wandelingen te maken.

Het omschrijven van het welbevinden van de hond is een totaalplaatje per individu waarin we alle componenten uit het model mee moeten wegen voor dat individu, waarbij niet alle componenten op alle momenten op zijn best hoeven te zijn.

Joke Sauerbreij

Gedragstherapeut voor honden en konijnen

Kynologisch Instructeur

Orthomoleculair Voedingsdeskundige voor de hond